

НМКД «ОРФОГРАФІЧНИЙ ПРАКТИКУМ»

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Зубков М. Українська мова / Універсальний довідник. Харків: ВД «Школа», 2009. 496 с.
2. Козачук Г. О., Шкурятяна Н. Г. Практичний курс української мови. Київ, 2008. 397 с.
3. Методика реалізації Українського правопису в новій редакції у закладах загальної середньої освіти : Навчально-методичний посібник /В.М. Терещенко, А.О. Панченков. Харків : Соняшник, 2019. 256 с.
4. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.
5. Фурдуй М. Українська мова. Практикум з правопису. Київ: Либідь, 2004. 269 с.
6. Шевчук С., Лобода Т. Практикум з української мови. Модульний курс. Київ: Вища школа, 2006. 326 с.
7. Ющук І. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ: Освіта, 2012. 270 с.

Додаткові

1. Городенська К. Правопис власних назв іншомовного походження. Дивослово. 2013. №11(680). С. 52.
2. Городенська К. Тонкощі відмінювання прізвищ. Дивослово. 2013. №02(671). С.38-42.
3. Городенська К. Уживання та правопис новітніх запозичень. 2017. №12(729). С.40-41.
4. Задорожній В. Кличний відмінок іменників на -ець у сучасній українській мові. Дивослово. 2005. №3. С.39-42.
5. Коць Т. Словотвір іменників у мові преси початку ХХ століття і становлення граматичної норми. Мовознавство. 2012. № 2. С. 83-91.
6. Кулаківська О. Зауваги щодо доцільності вживання деяких іншомовних слів. Дивослово. 2016. №03(708). С.40-41. Мельничайко В., Криський М. Виполоймо мовний бур'ян. Дивослово. 2015. №01(694). С.47-52.
7. Омельчук С. Функціонування в сучасній українській мові применниково-іменникових конструкцій на позначення дефісного написання слів. Дивослово. 2016. №05(710). С.21-26.
8. Ріпей М., Борейчук О. Говорімо правильно. Дивослово. 2013. №03(672). С.48-51.
9. Степаненко М. Найсучасніші зміни в лексико-семантичному ладі української мови. Дивослово. 2015. № 09 (702). С. 35-38.
10. Тоцька Н. Засоби милозвучності української мови. Дивослово. 2012. №12(669). С.38-43.

11. Фурса В. Новітні тенденції родового розмежування іншомовних невідмінюваних іменників. Дивослово. 2014. № 09 (690). С.41-43.
12. Ющук І. Логічна структура дієслівних словоформ. Дивослово. 2014. №02(683). С.30-32.
13. Ющук І. Милозвучність української мови. Дивослово. 2018. № 10 (739). С. 43-46.

Інтернет-ресурси

1. Блог професора Пономарева. URL :
<https://www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariiv>
2. Городенська К. Мовна мозаїка. URL :
<http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/263/browse?subject>
3. Сайт Олександра Авраменка. URL :
<http://xn--80aafnzkijm.xn--j1amh/teleradio-lessons/12>
4. СловникUA. Портал української мови та культури. URL :
<https://www.slovnyk.ua>
5. Український правопис (2019). URL : <http://www.inmo.org.ua/news.html>

МОДУЛЬ № 1

ФОНЕТИКА. ГРАФІКА Ф ОРФОГРАФІЯ.ОРФОЕПІЯ

Самостійна робота:

1. Загальні відомості про мову. Українська мова – національна мова українського народу, один з вирішальних чинників самобутності його і державна мова України.
2. Чергування звуків і відображення його на письмі. Позиційні чергування голосних звуків. Ненаголошені /e/, /и/, /o/ у різних морфемах. Чергування /y/ з /e/ та /i/ з /й/. Особливості їх вимови.
3. Уподібнення приголосних за дзвінкістю/глухістю, за твердістю/м'якістю, за місцем і способом творення. Зіставлення написання та вимови звуків і звукосполук при уподібненні.
4. Норми сучасної української вимови. Причини відхилення від орфоепічних норм. Основні риси правильної української літературної вимови. Вимова голосних у наголошеній і ненаголошеній позиціях. Вимова окремих приголосних і звукосполук. Вимова слів іншомовного походження.
5. Перенос частин слів з рядка в рядок. Нетотожність понять «поділ слова на склади» і «перенесення частин слова з рядка в рядок». Загальні правила переносу. Технічні правила переносу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Диктант на перевірку грамотності.
2. Робота з текстом.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Вибрати і записати 5-7 висловлювань видатних людей про українську мову.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема: ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО МОВУ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Українська мова серед інших слов'янських мов.
2. Українська мова – національна мова українського народу, один з вирішальних чинників його самобутності і державна мова України.
3. Національні риси української мови на всіх мовних рівнях.
4. Писемна й усна форми сучасної української літературної мови.
5. Загальна характеристика орфоепічних, орфографічних, пунктуаційних та стильових норм української літературної мови.
6. Загальносуспільне значення норм літературної мови. Значення культури для роботи вчителя.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Законспектувати 10 статтю Конституції України.
2. Записати та вивчити напам'ять гімн України (Козачук О.Г., Шкуратьяна Н.Г. Практичний курс української мови. К., 1993. С.337), визначити на матеріалі тексту специфічні особливості української мови.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема: ФОНЕТИКА

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Відображення звуків мови на письмі.
2. Ненаголошені \e , \и , \o у різних морфемах.
3. Чергування \у з \в та \i з \й .

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкуратьяна Н.Г. Практичний курс української мови. -К., 1993. – Впр. 46, 109.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ФОНЕТИКА

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Найдавніші чергування \e - \o , \i - \a , \e - \i , \o - \a .
2. Чергування \o , \e з \i .
3. Чергування \e з \o після шиплячих та \й .
4. Звук \a з етимологічного \o .

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

Виконання письмових вправ на історичні чергування голосних звуків.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкуратьяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. –Впр 62, 66.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити /За ред. О. Сербенської: Посібник. Львів, 1994.
2. Юшук Г.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1997.
3. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. -К., 1996.
4. Пентиліук М.І., Івашенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ФОНЕТИКА

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Чергування приголосних \г\, \к\, \х\ з \ж\, \ч\, \ш\ і \з`\, \ц`\, \с`\.
2. Зміни приголосних при словотворенні.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

Виконання усних і письмових вправ на чергування приголосних та зміну приголосних при словотворенні.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. практичний курс української мови. – К., 1993.
–Впр. 114, 116.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Юшук Г.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1997.
2. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. – К., 1996.
1. Пентилюк М.І., Іващенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ФОНЕТИКА

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Правила вживання м'якого знака.
2. Правила вживання апострофа.
3. Сполучення літер ЙО, БО.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання письмових вправ на наявність чи відсутність м'якого знака та апострофа в словах.
2. Написання заяви.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993.
–Впр. 25, 32, 37.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Головач А.С. Зразки оформлення документів: для підприємств і громадян. – Донецьк, 1997.
2. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. – К., 1982.
3. Паламар Л.М., Кацавець Г.М. Мова ділових паперів: Практичний посібник. – К., 1994.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ФОНЕТИКА

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Подвоєння і подовження приголосних.
2. Спрощення в групах приголосних.
3. Уподібнення приголосних за дзвінкістю \ глухістю, за твердістю \ м'якістю, за місцем і способом творення.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання усних і письмових вправ та завдань на подвоєння і подовження, спрощення приголосних.
2. Укладання словника з часто вживаних у студентському мовленні слів на подовження, подвоєння, спрощення приголосних.
3. Повний фонетико-орфографічний аналіз слів у тексті.
4. Написання довідки.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. –Впр. 84, 88.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Козачук О.Г. Підвищення грамотності учнів. – К., 1995.
2. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. – К., 1982.
3. Головач А.С. Зразки оформлення документів: для підприємств і громадян. – Донецьк, 1997.
4. Основи мовної культури у сфері ділового спілкування: Навчальний посібник \ Упорядник М.В. Бухтій. – Херсон, 1996.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема: ОРФОЕПІЯ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Норми сучасної української вимови. Причини відхилення від орфоепічних норм.
2. Вимова голосних у наголошеній та ненаголошеній позиціях.
3. Вимова окремих приголосних й звукосполучень.
4. Особливості вимови запозичених слів:
 - а) передача приголосних L, G, H, F, Ph, T;
 - б) передача звука j та голосних;
 - в) передача дифтонгів au, ou, ei;
 - г) передача роздільної та злитної вимови приголосних із наступними голосними.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Орфоепічний словник / Укл. М.І.Погрібний. – К., 1984.
2. Словник іншомовних слів / За ред. Л.О.Пустовіт. – К., 2000.
3. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. -К., 1991.
4. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова.Довідник. – К., 1996.
5. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. – К., 1973.
6. Український правопис /АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. - 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук.думка, 1993. – С. 98 – 104.
7. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1995. – С. 107 – 108.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Завдання 1. Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. –К., 1993. –Впр. 19 (1).

Завдання 2. Вивчити напам'ять вірш про мову.

Завдання 3.

Запишіть слова іншомовного походження графічно і фонетичною транскрипцією. Порівняйте правопис і вимову слів. На місці крапок поставте транскрипційні позначення звука [e] або сполучення [ie].

Рафа...ль, порть...ра, тра...кторія, Вандрі...с, фа...тон, паці...нт, про...кт, силу...т, ре...стр, абітурі...нт, по...зія, ді...та, пі...тет, барель...ф, ауді...нція, гігі...на, архі...рей, ало...

Завдання 4.

Запишіть слова іншомовного походження графічно і фонетичною транскрипцією. Порівняйте правопис і вимову слів. На місці крапок поставте транскрипційні позначення звука [i] або сполучення [и] відповідно до вимови.

С...лог...зм, с...мпат...чний, пр...м...т...вно, ж...рафа, алж...рський; лог...чний, д...сц...пл...на, реч...тат...в, Амер...ка, Палест...на, Пар...ж, Венец...я, н...г...л...зм, в...мпел, к...пар...с, еп...скоп, Соч..., Ч...каго, Ц...церон, д...зель.

Завдання 5.

Подані слова запишіть фонетичною транскрипцією, на місці крапок вставляючи потрібні транскрипційні знаки.

Ж...рі, параш...т, брош...ра, парф...ми, парф...мерія.

Які помилки трапляються при вимові поданих слів? Які причини цих помилок?

ФОРМИ КОНТРОЛЮ:

1. Перевірка читання зв'язаних текстів з дотриманням правильної вимови усіх звуків.
2. Орфоепічний аналіз слів.
3. Перевірка виконання вправ.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ОРФОГРАФІЯ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Правила вживання великої букви.
2. Правопис прізвищ, імен, імен по батькові.
3. Правопис географічних назв.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Вправа на правила вживання великої літери.
2. Читання твору з дотриманням орфоепічних норм. Коментування орфограм на велику літеру.
3. Написання адреси окремої особи, установи чи організації.
4. Виконання вправ на правопис прізвищ та географічних назв.
5. Пояснювальний диктант-переклад.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. –Впр. 119 (II), 120.
2. Написати твір на вживання великої літери за однією з тем: «Мое місто», «Історичні місця України», «Історичні місця нашого краю».

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. –К., 1996.
2. Український правопис /АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. - 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук.думка, 1993. – С. 45 - 58.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ОРФОГРАФІЯ. ПРАВОПИС СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Українські та іншомовні слова. Принципи розрізнення.
2. Подвоєння у словах іншомовного походження.
3. Апостроф у словах іншомовного походження.
4. М'який знак у запозичених словах.
5. Написання И, І, Е, Є у власних і загальних назвах іншомовного походження.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання письмових вправ на правила правопису іншомовних слів.
2. Складання індивідуального словника слів іншомовного походження /за спеціальністю/.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук Н.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. –Впр. 143.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Словник іншомовних слів / За ред. Л.О.Пустовіт. – К., 2000.
2. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. – К., 1996.
3. Український правопис /АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. - 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук.думка, 1993

САМОСТІНА РОБОТА

Тема: ОРФОГРАФІЯ. ПРАВИЛА ПЕРЕНОСУ СЛІВ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Перенос частин слів з рядка в рядок. Нетотожність понять „поділ слова на склади” і „перенесення частин слова з рядка в рядок”.
2. Орфографічні правила переносу слів:
 - сполучення дж, дз;
 - апостроф і м'який знак;
 - ініціальні й комбіновані аббревіатури;
 - інші випадки.
3. Технічні правила переносу слів:
 - ініціали, прізвища;
 - скорочені назви одиниць виміру;
 - цифри і граматичні закінчення;
 - умовні скорочення;
 - розділові знаки.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Український правопис /АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. - 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук.думка, 1993. – С. 58 – 59.
2. Козачук Г.О., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови: Навч. посібник. – 2-ге вид., стер. – К.: Вища шк., 1994. – С. 142 – 143.
3. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – К.: Рад.шк., 2001.
4. Українська мова: Підручник: Ч.1 / Т.К.Бурлака, В.О.Горпинич, П.С.Дудик та ін.; За ред. П.С.Дудика. – К.: Вища шк., 1993. – С. 107 – 108.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Завдання 1.

Прочитайте слова, дотримуючись правильного наголосу. Випишіть ті слова, які можна переносити частинами, і поділіть їх горизонтальними рисками в місцях можливого переносу.

Авіаносець, адресний, аут, байдарка, бджоляний, більярд, брязкіт, відкритий, увійти, вісімнадцять, внук, гейзер, grimнути, гудзик, дванадцятилітній, двосторонній, двохсотлітній, дюйм, дюнний, заклад, зшити, вирій, кийок, клей, мимохідь.

Завдання 2.

Поділіть слова вертикальними рисками в тих місцях, де можливий перенос.

Назвіть технічні правила переносу.

І.С.Нечуй-Левицький, Панас Мирний, проф. Гончаренко, академік І.К.Білодід, Михайло Панасович Стельмах, І.К.Карпенко-Карий (Тобілевич), 1980 р., 50 кг, 200 га, 47 см, 3-й, 7-го, вид-во «Український письменник», ф-т, тов-во, повість «Бригантина», і под., та ін.

Завдання 3.

Прочитайте виразно вірш. Поділіть слова на склади і поясніть можливість переносу частин кожного слова. Простежте, чи збігаються межі поділу на склади і переносу. З'ясуйте причини розходження між ними.

З народного напившись джерела,
землі,
Як із Дніпра бере веселка воду,
О рідна пісне, знову ти прийшла
До матері й до батька – до народу.

Співай йому, що мінить лик

Що справедливості несе закони,
Хай сяє мир у тебе на чолі,

Але готова будь до оборони!

О пісне! Від народу кров і плоть
Ти узяла, щоб лиш йому служити,
Тебе ніхто не може побороть,
Бо вільний дух твій – правдою повитий.

М.Рильський

Завдання 4. Скласти опорний конспект з теоретичного питання № 1. З'ясуйте різницю у поняттях «поділ слова на склади», «поділ слова на морфеми», «перенос слова». Доберіть по 10 слів, що ілюструють названі поняття.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ:

1. Перевірка виконання вправ.
2. Перевірка конспекту.

МОДУЛЬ № 2

МОРФОЛОГІЯ І ОРФОГРАФІЯ

Самостійна робота:

1. Рід і число іменників.
2. Правопис складних слів. Написання складних іменників та прикметників разом і через дефіс.
3. Складні випадки наголошення і відмінювання числівників та займенників.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: МОРФОЛОГІЯ І ОРФОГРАФІЯ. ІМЕННИКИ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Поділ іменників на відмінні групи за системою відмінкових закінчень.
2. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників і відміни.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

Виконання вправ і завдань на відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників і відміни.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г. Українська мова. Практикум. – К., 1991 – Впр. 186, 188.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. -К., 1996.
2. Ющук Г.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1997
3. Пентилюк М.І., Іващенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ІМЕННИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників II відміни.
2. Правопис закінчень – а (-я), -у (ю) у Р.в. іменників II відміни.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

Виконання вправ і завдань на відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників II відміни.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкуратяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. – Впр. 156, 158.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. – К., 1996.
2. Ющук Г.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1997
3. Пентилюк М.І., Іващенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ІМЕННИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників III відміни.
2. Особливості відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників IV відміни.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Вправи на відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників III, IV відмін та іменників, які перебувають поза відмінами.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкуратяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. – Впр. 154, 163.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. – К., 1996.
2. Ющук Г.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1997
3. Пентилюк М.І., Іващенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема: РІД І ЧИСЛО ІМЕННИКІВ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Значення і граматичне вираження категорії роду іменника
2. Поняття про іменники спільного роду
3. Правила визначення роду невідмінюваних іменників
4. Хитання в роді іменників
5. Поняття про категорію числа іменника та засоби її вираження
 - а) Іменники, що мають форму однини і множини
 - б) Іменники, що вживаються тільки в однині
 - в) Іменники, що вживаються тільки в множині

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Козачук Г.О. Українська мова. Практикум: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1991. – С. 120-121.
2. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові. – К.: Радянська шк., 1974. – С. 12-22, 25-41.
3. Український правопис /АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. - 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук.думка, 1993.
4. Волох О.Т. та ін. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис. – К.: Вища шк. – С. 35-43.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Завдання 1. Визначте, до якого роду належать іменники; обґрунтуйте свою відповідь. Назвіть іменники, що не мають роду, і поясніть чому.

Сад, лебідь, озеро, соболю, хлопчисько, бідолаха, ворон, сорока, Альпи, Тбілісі, Баку, Київ, Москва, особа, ніж, Петро, топориче, снігур, ластівка, леді, депо, сучасниця, сучасник, староста, вовк, вовчиця, поет, поетеса, ножище, глина, змії, свекор, свекруха, Даниленко, Кравчук.

Завдання 2. Назвіть загальним іменником жінку на посаді директора, бригадира, доцента, токаря, машиніста, судді, учителя, арбітра, перекладача, артиста, скрипача, доктора, диктора, архітектора, секретаря.

Завдання 3. Користуючись «Словником української мови» (в 11-ти т.), визначте до якого роду належать іменники:

Тюль, кафе, туш, вуаль, рагу, неп, вовчице, піаніно, візаві, путь, в'язь, рандеву, шимпанзе, жираф, какаду, інтерн'ю, ампула, аташе, Токіо, кепі, шосе, оченя, Хельсінкі, заїка, білоручка, кір.

Завдання 4. З наведених іменників випишіть ті, що мають: а) лише форму однини; б) лише форму множини.

Право, гори, сонце, фосфор, вітер, Петро, степи, хліб, ревності, танці, Полтава, щастя, надра, ножиці, листопад, вила, камінь, роздоріжжя, четвер, століття, обличчя, міжгір'я, терези, васильки, асфальт.

Завдання 5. Скласти анотацію до монографії Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові. – К.: Радянська шк., 1974. – С. 12-22, 25-41.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ:

1. Перевірка виконання вправ.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ІМЕННИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Відмінювання іменників, які перебувають поза відмінами.
2. Відмінювання множинних іменників.
3. Невідмінювані іменники та аббревіатури.
4. Граматичний зв'язок незмінюваних іменників та ініціальних аббревіатур з іншими словами в реченні.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Вправи на граматичні зв'язки незмінюваних іменників та ініціальних аббревіатур з іншими словами в реченні.
2. Вправи на правопис складних іменників разом і через дефіс.
3. Морфологічний розбір іменника.
4. Самостійна робота на відмінювання і правопис відмінкових закінчень іменників.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. практичний курс української мови. – К., 1993. – Впр. 130 (І), 161.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Шевченко Л.Ю., Різун В. В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова. Довідник. – К., 1996.
2. Ющук Г.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1997
3. Пентилюк М.І., Іващенко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ПРИКМЕТНИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Поділ прикметників на групи за значенням. Вищий і найвищий ступені порівняння якісних прикметників.

2. Поділ прикметників на групи за типами відмінювання. Особливості відмінювання прикметників твердої і м'якої групи. Особливості відмінювання прикметників на – лиций.
3. Особливості вживання повних і коротких форм прикметників.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання завдань на творення вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників.
2. Виконання усних і письмових вправ на відмінювання і правопис відмінкових закінчень прикметників.
3. Вправи на правопис складних прикметників разом і через дефіс.
4. Морфологічний розбір прикметника.
5. Твір-опис (пейзаж, портрет, приміщення тощо) з використанням прикметників.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Козачук О.Г., Шкуратяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. – Впр. 127, 167.
2. Козачук О.Г. Українська мова. Практикум. – К., 1991. – Впр. 207.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ЧИСЛІВНИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Розряди числівників за значенням і будовою. Зв'язок числівників з іменниками.
2. Відмінювання і правопис простих, складних і складених числівників.
3. Відмінювання і правопис неозначено-кількісних, збірних, дробових і порядкових числівників.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання вправ на зв'язок числівників з іменниками.
2. Виконання усних і письмових вправ та завдань на відмінювання і правопис числівників.
3. Морфологічний розбір числівника.
4. Написання розписки, доручення.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкуратяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. – Впр. 170, 175, 176, 178, 181.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. – К., 1982.
2. Основи мовної культури у сфері ділового спілкування: Навчальний посібник /Упорядник М.В. Бухтій, Херсон, 1996.
3. Паламер Л.М., Кацавець Г.М. Мова ділових паперів: Практичний посібник. – К., 1994.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ЗАЙМЕННИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Розряди займенників.
2. Відмінювання та правопис особових та зворотного займенника.
3. Відмінювання займенників за прикметниковим і числівниковим зразками.
4. Творення і правопис заперечних та неозначених займенників.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ

1. Виконання усних і письмових вправ на відмінювання і правопис займенників.
2. Морфологічний розбір займенників.
3. Написання автобіографії.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. – Впр. 185, 186, 191.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. – К., 1982.
2. Основи мовної культури у сфері ділового спілкування: Навчальний посібник /Упорядник М.В. Бухтій, Херсон, 1996.
3. Учиться висловлюватися / П.І. Білоусенко, Ю.О. Арешенков, Г.М. Віняр та ін. – К., 1990.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Тема: СКЛАДНІ ВИПАДКИ НАГОЛОШЕННЯ І ВІДМІНЮВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ ТА ЗАЙМЕННИКІВ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Наголошення складних числівників на –дцять
2. Особливості вживання прийменників при особових займенниках у непрямих відмінках
3. Вживання початкового (епентетичного) **н** у непрямих відмінках особових займенників *він, вона, воно, вони*

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Козачук Г.О. Українська мова. Практикум: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1991. – С. 159-160.
2. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 1994. – С. 123-124
3. Волох О.Т. та ін. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис. – К.: Вища шк., - С. 114-116.
4. Український правопис /АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. - 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наук.думка, 1993.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Завдання 1. Запишіть цифрові назви слова, поєднавши їх з іменниками. Поставте наголос. Визначте числівники, у яких при відмінюванні змінюється наголос.

11, 391, 69, 14, 17, 1/5, 0,75, 2,6, 1295.

Завдання 2. Займенники, що в дужках, поставте в потрібному відмінку і випишіть у дві колонки словосполучення: 1) із займенниками, що не мають початкового **н**; 2) із займенниками, що мають початкове **н**.

Спитав у (він), передав через (вони), глянув (вона) у вічі, прийшла до (вона), перед (він), люблю (вони), сміявся з (вони), бачилась із (вона), збудив (вона), згадав про (він), надіявся на (вони), допоможу (вона), в'ється над (воно), зв'язок з (вони), усміхнувся до (він), звільнили (воно), переказала через (вона).

Завдання 3. Скласти кросворд до теми «Числівник».

Завдання 4. Законспектувати статтю Кравець М. Відмінювання, правопис, вживання займенника у мовленні // Диво слово. – 2005 – № 3. – с. 24-25.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ:

1. Перевірка виконання вправ з теми.
2. Усне опитування теоретичного матеріалу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ДІЄСЛОВО

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Поділ дієслів на дієвідміни. Дієвідмінювання дієслів.
2. Правопис особових закінчень дієслів I, II дієвідміни.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання усних і письмових вправ на розрізнення дієслів за дієвідмінами і написання Е, И в особових закінченнях дієслів.
2. Морфологічний розбір дієслова.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови. – К., 1993. –Впр. 195, 196.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Лобода В.В., Скуратівський А.В. Українська мова в таблицях. – К., 1993.
2. Мацько М.І., Мацько О.М., Сидоренко О.М. Українська мова: Навчальний посібник. – Донецьк, 2003.
3. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум. – К., 2001.
4. Пентиліук М.І., Іваненко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.
5. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису. – Київ: Либідь, 2004

6. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2006.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ДІЄПРИКМЕТНИК, ДІЄПРИСЛІВНИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Творення і правопис дієприкметників.
2. Творення і правопис дієприслівників.
3. Написання –Н і –НН у суфіксах дієприкметників і дієприслівників.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання усних і письмових вправ на творення і правопис дієприкметників і дієприслівників.
2. Морфологічний розбір дієприкметників і дієприслівників.
3. Самостійна робота на змінювання дієслів, на творення і правопису дієприкметників і дієприслівників.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Козачук О.Г. Українська мова. Практикум. – К., 1991. Впр. 271, 273, 276, 277.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Лобода В.В., Скуратівський А.В. Українська мова в таблицях. – К., 1993.
2. Мацько М.І., Мацько О.М., Сидоренко О.М. Українська мова: Навчальний посібник. – Донецьк, 2003.
3. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум. – К., 2001.
4. Пентилюк М.І., Іваненко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.
5. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису. – Київ: Либідь, 2004
6. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2006.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ПРИСЛІВНИК

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Особливості творення прислівників.
2. Написання НЕ, НІ у прислівниках.
3. Написання Н, НН у прислівниках.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання усних і письмових вправ на правопис прислівників.
2. Морфологічний розбір прислівників.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Написати твір-розповідь на вільну тему з використанням прислівників різних за значенням і правописом.
2. Козачук О.Г. Українська мова. Практикум. –К., 1991. –Впр. 284.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Лобода В.В., Скуратівський А.В. Українська мова в таблицях. – К., 1993.
2. Мацько М.І., Мацько О.М., Сидоренко О.М. Українська мова: Навчальний посібник. – Донецьк, 2003.
3. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум. – К., 2001.
4. Пентилюк М.І., Іваненко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.
5. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису. – Київ: Либідь, 2004
6. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2006.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: СЛУЖБОВІ СЛОВА

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

1. Правопис прийменників.
2. Правопис складних і складених сполучників.
3. Написання часток окремо, разом, через дефіс.
4. Написання часток НЕ, НІ з різними частинами мови.

РОБОТА В АУДИТОРІЇ:

1. Виконання усних і письмових вправ на правопис прийменників, сполучників, часток, вигуків.
2. Вправи на синонімічну заміну сполучників, на специфіку вживання власне українських прийменників.
3. Пояснювальний диктант на правопис службових слів.
4. Морфологічний розбір службових слів.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – К., 1994. – Впр. 219, 223, 228 (II).
2. Козачук О.Г. Українська мова. Практикум. – К., 1991. – Впр. 310.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Лобода В.В., Скуратівський А.В. Українська мова в таблицях. – К., 1993.
2. Мацько М.І., Мацько О.М., Сидоренко О.М. Українська мова: Навчальний посібник. – Донецьк, 2003.
3. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум. – К., 2001.
4. Пентилюк М.І., Іваненко О.В. Українська мова: Підручник-комплект. – К.: Ленвіт, 2001.
5. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису. – Київ: Либідь, 2004
6. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2006.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1. Диктант.
2. Граматичне завдання.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Повторити теоретичні питання до попередніх занять.